

STORFJÄRILAR PÅ SÖRMLANDSKUSTEN 2021

Rapporten omfattar hela Sörmlandskusten upp till länsgränsen mot Stockholm och ner till gamla landskapsgränsen mot Östergötland. Denna ordning gäller sedan 1995, dessförinnan omfattade rapporten Nyköpingsområdet med en radie av tre mil från staden. (Landskapsgränsen är numera flyttad österut så att den sammanfaller med länsgränsen mot Östergötland).

Detta år blir det 39:e året i rad d.v.s. sedan 1983 som jag rapporterar fjärilsfynd från hemmamarkerna. Listan redovisar fynd 2021 och några äldre fynd. För närvarande är **793** arter hittade i området som trots allt är ganska litet, ca 8 mil långt och 3 mil brett. (Det var 623 för 31 år sedan). 44 arter är nyetableringar i landskapet, dessa har kommit från syd och sydost. Vi har nog förlorat en handfull arter under samma tid, vars sydgräns nu är längre mot norr. Denna rapport redovisar två nya områdesfynd.

Det var en sommar med sämre flygning generellt än förra året, som inte heller var så bra (uppfattning av flera samlare). Vissa arter startade tidigare än normalt. Vi hade några hyfsade flygningar på Rysstoppen strax utanför Nyköping. Det var då en större mängd som surrade runt lamporna. Någon enstaka natt t.ex. 14/8 hade vi ca 1000 djur av som mest 131 arter storfjärilar på dukarna. Vid Linudden var det rätt stora mängder vid några tillfällen även om det inte är någon typisk sträcklokal. Almfläckmätaren hade massflygning under flera veckor med över 400 ex en enda natt.

Anneli och Staffan Kihl (ASK) hittade en riktigt häftig art vid sin sommarstuga men det var inte så bra i övrigt. Kenneth Andersson (KA) hade flera ovanliga arter på sin tomtlampa som vanligt, inga nyfynd dock. Flit ute i markerna lönar sig dock alltid. Jesper Linds tomtfälla var sämre i år, men han är aktiv lokalt. Min egen tomtfälla är nu riktigt bra, men det beror på att jag flyttat. Peter Molin (PM) har börjat samla de senaste åren och hittat några kul saker bl.a. på Bötet. Jag och Kenneth var dessutom ordentligt flitiga med dukarna i närområdet, ca 30 duknätter.

Den gamla uppdelningen av storfjärilar enligt Gullanders böcker är fortfarande redovisningsmodellen så att ni som sett listan förut ska känna igen er. Säsongen började i mars och en kall april med dåliga flygningar, det var riktigt ont om sälgflyn i år också. En videdfuks noterades i maj vid Brännäs. Maj månad var också kall och väldigt blöt vilket försköt flygtider och påverkade resten av sommaren kraftigt. Många arter hade väldigt

utdragna flygtider. Sommaren som följde var ganska normal, inte alls den tropiska värme vi hade 2018. Hösten normal men med temperatur upp emot 20 in i oktober och + 13 vissa nätter i slutet av oktober. Övervintrande flyn hade därmed en lång flygtid under hösten. Senare års nyetableringar har stått sig väl och flera nya arter kan betraktas som bofasta. Det gäller t.ex. *Sälgskimmerfjäril*, *Kartfjäril*, *Eksikelvinge*, *Guldgul lanspin-nare*, *Strecktecknat aftonfly*, *Vitfläckat lundfly*, *Ljusringat lövfly*, *Rosa jungfrufly*, *Tvillingfläckat rörfly*, *Igelknoppsrörfly*, *Vattrad malmätare*, *Rotstreckad älvmetare m.fl.*

Rapportörer: JS Jan Sjöstedt, KA Kenneth Andersson, JL Jesper Lind, ASK Anneli och Staffan Kihl, PM Peter Molin, KK Karl Källander och AP Artportalen.

Nya arter för listan

Mätare: 1 ny. nu 251 arter

Större Ekmalmätare *Eupithecia abbreviata* 1 ex 13/5 Kvarsebo (KA) Se separat notis.

Flyn: 1 ny. nu 319 arter.

Tvärestreckat glansfly *Deltote bankiana* 1 ex 14/7 Ålbäck Nyköping (JS). Se separat notis.

”Spinnare” - Svärmare: 0 nya 147 arter.

Dagfjärilar 0 nya, 75 arter

Totalt 793 arter

Intressanta arter för området

Mätare

Rotstreckad älvmetare *Hydrelia sylvata* Totalt mer än 30 ex olika lokaler bl.a. 20 ex Linudden i juni. Det första djuret togs 2017. Så den får betraktas som bofast och väletablerad.

Pilgördelmätare *Cyklophora pendularia* flera ex i juni (JS,KA) Linudden Nyköping, oftast enstaka.

Eupithecia abbreviata, större ekmalmätare.
Foto: Andreas Grabs

Piltecknad fältmätare *Gagitodes sagittata* Inget fynd i år. Värdväxten fortfarande riklig vid Linudden.

Brunflammig fältmätare *Perizoma flavofasciata* > 100 ex maj-juli (JS,KA) på duk Linudden. Arten har alltid funnits i området och även detta år i stor mängd i närheten av vitblärebekant.

Grå klaffmätare *Philereme vetulata* Enstaka (KA,JS) juni-juli Linudden.

Kronmalmätare *Chlorachystis v-ata* (JS,KA) Arten var mindre vanlig i år, men uppträder på Rysstoppen, Linudden m.fl. platser.

Oren malmätare *Eupithecia immundata* Flera ex i juni Linudden. Värdväxten är vanlig där. Arten dessutom svår på ljus flyger spontant sen eftermiddag, egen erfarenhet från Mörkö.

Gullrismalmätare *Eupithecia virgaureata* flera ex bl.a. Kvarsebo maj-juni (JS,KA). En förbisedd art.

Paddbärsmalmätare *Eupithecia acteata* Flera ex juni-juli (JS,KA) Linudden, känd här sedan tidigare.

Midsommarmätare *Thetidia smaragdaria* 10 ex 5-10/7 (JS,KA) Långmaren Nynäs. Nyupptäckt för denna lokal förra året. En stor och lämplig biotop. Det finns också ett fynd från Ålbäck 2017 (KK).

Almfläckmätare *Calospilos sylvata* 400 ex 19/6 (200 ex på en duk) Linudden (KA,JS) Varje natt vi samlade flög likartade mängder 15-25/6. Flera fynd i slutet av september på olika platser.

Fruktträdslavmätare *Peribatodes rhomboidaria* 1 ex 25/7 Rysstoppen. (JS) Några få fynd tidigare. Detta var en bra natt med ca 120 arter på 2 dukar.

Flyn

Alaftonfly *Acrionicta alni* 1 ex juni (JS,KA) Linudden.

Thetidia smaragdaria, midsommarmätare.

Streckaftonfly *Acrionicta strigosa* > 10 ex maj-juli (KA,JS) Linudden i år igen, dessutom 1 ex Buskhyttan 10/7 (JS) och 1 ex 7/7 Långmaren Nynäs (JS,KA). Expansionen fortsätter raskt.

Treuddsaftonfly *Apatele tridens* Flera ex juni Linudden (JS,KA) och något ex Rysstoppen (JS,KA). Två larver i samband med entomologträff vid Bötet 21/8.

Spjutaftonfly *Apatele cuspis* Betydligt ovanligare i år igen, endast enstaka ex för en art som varit ett vanligt aftonfly i många år.

Gulgrått jordfly *Rhyacia simulans* 1 ex 10/7 Långmaren Nynäs (JS,KA) och 1 ex 13/9 Buskhyttan (JS).

Grönt lavfly *Cryphia algae* 3 ex 25/7, 1 ex 11/8 Oxelösund (KA) och 1 ex 7/8 Buskhyttan (JS) 1 ex 14/8 och 13/9 Rysstoppen (JS,KA). 2020 gjordes 1:a fyndet och i år 7 exemplar!!

Hedjordfly *Xestia castanea* 1 ex 14/8 Rysstoppen, 1 ex Buskhyttan 15/8 (JS) lättare på bete.

Kommajordfly *Agrotis ipsilon* Några ex i oktober Oxelösund (KA) 1 ex Buskhyttan i oktober. Ej årsviss migrant och lättare på bete

Vinkeljordfly *Opigena polygona* 1 ex 8/9 Höglunda Ludgo (ASK) Ganska vanlig vid Rysstoppen i september m.fl. kustlokaler.

Cucullia asteris, asterkapuschongfly.

Rödkantat jordfly *Eugraphe sigma* > 10 ex i slutet av juni-augusti det senaste 8/8 Rysstoppen även flera ex på min tomtlampa i Buskhyttan. Det betyder att arten är allmänt spridd och ganska vanlig.

Gråvattrat bandfly *Epilecta linogrisea* Inte alls lika allmän i år men den dyker upp både här och där.

Storfläckigt bandfly *Noctua interposita* > 5 ex 14/8 till 18/9 Rysstoppen och Buskhyttan (JS,KA) dvs lika många som alla tidigare fynd ihop.

Brunviolett bandfly *Noctua janthe* Fortfarande områdets vanligaste bandfly >50 ex en bra natt.

Gråviolett bandfly *Noctua janthina* flera ex Rysstoppen och Buskhyttan juli-aug (JS,KA).

Jordgrått ängsfly *Apamea oblonga* Enstaka i år, toppår 2020. Varit borta i många år.

Grått johannesörtfly *Chloantha hyperici* flera ex Rysstoppen, Buskhyttan och Oxelösund (JS,KA)

Vitfläckigt lundfly *Melanchra persicariae* 1 ex juni Linudden (JS,KA).

Kärrängsfly *Athetis pallustris* >5 ex i slutet av juni Linudden (JS,KA) Samma som förra året.

Rosa Jungfrufly *Eucarta virgo* 1 ex Långmaren 7/7, 12 ex 25/7 (JS) Rysstoppen och 1 ex 30/7 Buskhyttan. Några fler i år, kul.

Brungult näselfly *Abrostola triplasia* Det vanligaste näselflyet i år, varje lampnatt olika lokaler i flygtid. För 5 år sedan en raritet.

Ljunghedfly *Anarta myrtilli* 1 ex 14/8 Rysstoppen (JS) på lampa.

Blågrått kapuschongfly *Cucullia lactucae* > 10 ex flera olika lokaler juni-augusti. På uppgång.

Mythimna albipuncta, vitpunktsgräsfly.

Asterkapuschongfly *Cucullia asteris* 2 larver på Kanadensiskt gullris Kovik i juli (KA). Arten fanns på denna lokal i några år för ca 30 år sedan, larver då på vanligt gullris. Har den funnits kvar hela tiden?

Inbuktat vecklarfly *Zenobia retusa* enstaka Brannäs på bete och på ljus.

Streckfly *Charanyca trigrammica* 1 ex 8/6 Höglunda Ludgo (ASK) ovanlig här, vanlig efter kusten.

Ljuringat lövfly *Hoplodrina ambigua* >30 ex aug-sept (KA:s tomt Oxelösund) dessutom från många andra platser bl.a. Buskhyttan 10 ex och Rysstoppen.

Kamsprötat puckelfly *Aporophyla lueneburgensis* 1 ex 13/8 och 1 ex 14/8 Buskhyttan (JS). Detta talar för att arten är bofast i området, dessutom flera fynd på Södertörn. Sedan tidigare några fynd i området.

Grönt hedmarksfly (Torvfly) *Calamia tridens* 1 ex Rysstoppen 25/7 (KA,JS).

Ockragult gulvingefly *Xanthia gilvago* 1 ex 7/9 Oxelösund (KA).

Vitpunktsgräsfly *Mythimna albipuncta* 1 ex 4/10 Oxelösund (KA) endast två tidigare fynd i området. En migrationsväg nådde Landsort förra hösten.

Ekordensfly *Catocala promissa* Flera ex på Brannäs och 1 ex Buskhyttan (JS).

Vinkelbandat ordensfly *Catocala nupta* Två ex Brannäs på bete i augusti.

Vågbandat ordensfly *Catocala sponsa* Flera ex Brannäs 1 ex Långmaren 11/7 och Rysstoppen 7/8.

Blått ordensfly *Catocala fraxini* flera ex många lokaler.

Igelknoppsrörfly *Capsula sparganii* 1 ex 14/8-1/9 Brannäs (PM). 5 fynd i området.

Mindre glansfly *Elaphria venustula* Enstaka vid Linudden och Kvarsebo, blivit ovanlig.

Snedstreckat mottfly *Schrankia costaestrigalis* 1 ex 13/9 Buskhyttan (JS) lampa.

Dagfjärilar

Sälgskimmerfjäril *Apatura iris* många ex 2/7-30/7 (AP). Dock inte efter kusten.

Makaonfjäril *Papilio machaon* 8 ex 10/6 Bötet (PM) Säker lokal. Enstaka rapporter i AP.

Apollo *Parnassius apollo* Inga observationer i Trosaområdet (AP).

Kartfjäril *Araschnia levana* 1 ex 6/6 Västerljung och i andra gen 18 noteringar i AP bla 3 ex Ålberga 18/7 och 2 ex 23/7 Oxelösund (JS). 2020 sågs 2:a och 3:e fyndet i området. Det går fort. Det första fyndet kom 2018 i Oxelösund.

Videfuks *Nymphalis xanthomelas* 1 ex i maj Brannäs (KA) Samt 8 ex (AP) bla 2 ex Stjärnholm 6/7.

Almsnabbvinge *Satyrrium w-album* 6 ex 13/7 Myggghem Oxelösund (AP).

Klöverblåvinge *Glaucopsyche alexis* 1 ex 3/6 Tegeltorp
13/6 Mygghem Oxelösund (AP). Många år sedan arten
sågs i området, oväntat och kul.

Violettkantad guldinge *Lycaena hippothoe* 2 ex 15/6
Sörby Årdala (JS), sällsynt numera.

Svartfläckig glanssmygare *Carterocephalus silvicola* 1 ex
3/6 Bötet, 1 ex 15/6 Sörby Årdala. (JS) Sällsynt.

“Spinnare” –Svärmare

Ligustersvärmare *Sphinx ligustri* > 10 ex flera lokaler i
området bla 4 ex en kväll i Kvarsebo i juni.

Större dagsvärmare *Macroglossum stellatarum* 1 ex Oxe-
lösund i augusti (KA) 1 ex Buskhyttan (JS)

Svävflugedagsvärmare *Hemaris tityus* 30 ex Aspa
Ludgo 29/5 (Entomologmöte) samt 30/5 (JS,KA). 4 ex
Sörby Årdala och 1 ex Malsna Forsa 15/6 (JS) Enstaka
fynd i området tidigare, en veritabel explosion. Mycket
glädjande, men hur?

Granharfotspinnare *Calliteara abietis* 1 ex Buskhyttan
10/10 2:a gen (JS) 2 ex 19/6 Linudden (JS).

Nagelspinnare *Aglaia taua* 1 hona Kvarsebo i juni (KA,
JS).

Eksikelvinge *Watsonalla binaria* Vanlig i år flera lokaler
bla. 1 ex 29/9 Oxelösund (KA) 3.e gen.

Kungslavspinnare *Lithosia qadra* Många lokaler i flyg-
tid bla. 1 ex 30/7 Buskhyttan (JS).

Phragmataecia castaneae, vassborrare.
Foto Staffan Kihl.

Guldgul lavspinnare *Eilema sororcula* flera ex många
lokaler, bla. 1 ex 19/5 Höglunda Ludgo (ASK). Är
ganska vanlig numera. Det 1:a fyndet var i Kvarsebo
för 8 år sedan.

Punktlavspinnare *Pelosia muscerda* 1 ex 15/7 Buskhyt-
tan (JS) samt 1 ex Rysstoppen (JS, KA).

Vassborrare *Phragmataecia castaneae* 3 ex 18/6 Höglunda
Ludgo (ASK). Mycket otippat och kul. Arten är bara
noterad i området av Bertil Gullander på 50-talet från
Skäraviken Hallbosjön. Den är däremot vanlig i Näsna-
rens vassar vid Katrineholm.

Dubbelsäckspinnare *Diploma laichartingella* 1 ex 8/6
Kvarsebo (KA,JS) säkert förbisedd. Endast några tidi-
gare fynd.

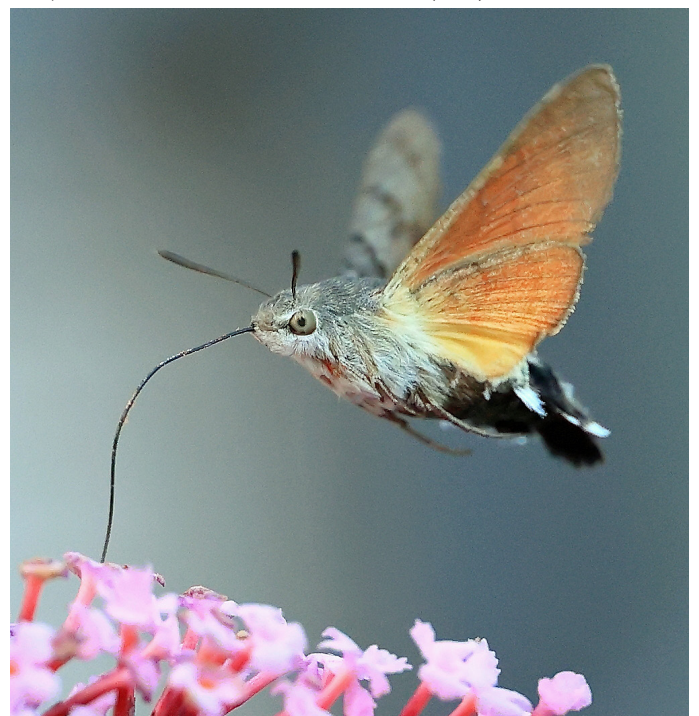
Nätrörsäckspinnare *Taleporia tubulosa* 1 ex 22/6 Lin-
udden (KA,JS). Förbisedd.

Raggsäckspinnare *Pachytelia villosella* Flera säckar i juni
vid Bötet, 2020 och 2021. (KA)

Silkessäckspinnare *Phalacropterix grasinella* Flera säck-
ar i juni vid Bötet, 2020 och 2021 (KA).

Sphinx ligustri, ligustersvärmare.

Macroglossum stellatarum, större dagsvärmare.

Apeira syringaria, syrenmätare.

I år hade många arter fler generationer än normalt. I vissa fall i stora antal. Nedan följer ett axplock av sådana fynd. Framtiden får utvisa om dessa fenomen påverkar populationerna i någon riktning.

Granharfotspinnare *Calliteara abietis* 1 hane 19/10 Buskhyttan (JS).

Eksikelvinge *Watsonalla binaria* 1 ex 29/9 Oxelösund (KA) 3.e gen?

Grönt lavfly *Cryphia algae* 1 ex 13/9 Rysstoppen (KA).

Källfly *Hypena crassalis* 1 ex 13/8 Oxelösund (KA).

Brunstreckat näbbfly *Hypena proboscidalis* 1 ex 10/10 Rysstoppen (KA).

Brun björns�innare *Arctia caja* 1 ex 10/10 Oxelösund (KA).

Almfläckmätare *Calospilos sylvata* 1 ex 5/10 Linudden (KA).

Syrenmätare *Apeira syringaria* 1 ex 9/10 Oxelösund (KA).

Blekgrön mätare *Campaea margaritata* 1 ex 1/10 Buskhyttan (JS), 1 ex 3/10 Höglunda Ludgo (ASK).

Notiser

Större Ekmalmätare *Eupithecia abbreviata*

En malmätare som jag väntat på i flera år satt helt plötsligt i Kenneths låda. Den var insamlad i Kvarsebo 13/5. Själv har jag bara sett den i södra Småland. I Östergötland finns det fynd från Valdemarsvik och några inlandsfynd. Detta fynd är det nordligaste i Sverige och redovisas av mig då Kvarsebo tillhörde Sörmland tills för några år sedan. Kul men inte oväntat då många sydliga arter avancerar mot norr och kul för Kenneth som fick en ny art.

Tvärstreckat glansfly *Deltote bankiana*

Det var inget vidare fjärilsväder 14/7 men jag åkte ut ändå. Ingen vind men hyfsad temp. Inte en enda fjäril på mina beten. När klockan passerat 01 packade jag ihop, på lampan längst bort satt knappt 10 fjärilar. Ner på knä och en sista titt på kvarvarande lampa. Ett litet fly kom insvirrande och satte sig mellan mina knän. Olivana!! Eller som den nu heter *D. bankiana*, en hona. En art vi åkte till Sandhammaren för att finna på 90-talet. Det finns ett tidigare Sörmlandsfynd från Utö 2007 sträcklokal. Det finns inget fynd från Östergötland. Jag tror arten är bofast i detta område som vi inte samlat i de senaste 20 åren.

Jan Sjöstedt 0705729232 atropos@hotmail.se

Deltote bankiana, tvärestreckat glansfly.
Foto Andreas Grabs.